

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

แต่ก่อนนั้นการปลูกหม่อนมีจุดประสงค์หลักเพื่อใช้ในการเพาะเลี้ยงตัวไหมเท่านั้น แต่หม่อนมีผลที่สามารถรับประทานได้ ดังนั้นจึงมีแนวคิดในการผลิตหม่อนรับประทานผลขึ้น ซึ่งจะช่วยให้ช่องทางการใช้ประโยชน์ และเพิ่มมูลค่าของหม่อนได้ หม่อนรับประทานผลที่ดีนั้นควรมีลักษณะผลที่ใหญ่ มีสีแดงคล้ำ รสชาติหวานกลมกล่อม มีผลผลิตที่สูง และคุ้มค่าต่อการลงทุนในการจัดการ โดยธรรมชาติของผลหม่อนนั้นจะมีการสุกของผลไม่สม่ำเสมอและมีการติดผลปีละครั้ง ปัจจุบันได้มีการศึกษาวิจัยจนสามารถทำให้หม่อนติดผลนอกฤดูได้แล้ว แต่ยังไม่มีการศึกษาการเปลี่ยนแปลงของผลหม่อนในระหว่างการแก่และสุกอย่างลึกซึ้ง โดยเฉพาะคุณภาพในการบริโภค โดยทั่วไปหม่อนที่ปลูกในประเทศไทยมีหลายพันธุ์เช่น พันธุ์จีน พันธุ์คอกหมู พันธุ์บุรีรัมย์ 60 พันธุ์เชียงใหม่ และพันธุ์พื้นเมือง เป็นต้น สำหรับหม่อนพันธุ์เชียงใหม่เป็นหม่อนที่มีลักษณะที่น่าสนใจในการปลูกเพื่อเป็นหม่อนทานผล เพราะมีผลขนาดใหญ่ ทำให้เก็บเกี่ยวง่ายและรวดเร็ว อีกทั้งมีผลผลิตต่อพื้นที่สูง

การปลูกหม่อนเพื่อรับประทานผลสดหรือนำผลไปแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ในระดับอุตสาหกรรมนั้น ดัชนีการเก็บเกี่ยวสำหรับที่จะกำหนดอายุการเก็บเกี่ยวผลหม่อน เพื่อนำมาบริโภคและแปรรูป นับว่ามีความสำคัญอย่างมาก เพราะถ้าหากเก็บเกี่ยวผลหม่อนในช่วงที่ไม่เหมาะสมจะทำให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพไม่ดี เช่น ถ้าเก็บผลหม่อนไม่แก่ หรืออ่อนเกินไปจะได้หม่อนที่มีปริมาณกรดสูง แต่มีปริมาณน้ำตาลน้อย ทำให้ได้ผลหม่อนที่มีรสเปรี้ยว ตลอดถึงมีปริมาณน้ำในผลหม่อนต่ำด้วย ขณะเดียวกันถ้าเก็บผลหม่อนที่แก่จัดเกินไป จะได้ผลหม่อนอ่อนนุ่มมาก ผลช้ำและเกิดการเน่าเสียได้ง่าย ตลอดจนมีเชื้อราเข้าทำลายผลที่เน่าเสียได้ด้วย ดังนั้นการเก็บเกี่ยวผลหม่อนที่อ่อนหรือแก่เกินไปจะทำให้ได้ผลหม่อนที่มีคุณภาพไม่ดี ไม่เหมาะสมต่อการบริโภคผลสดหรือแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ ด้วยเหตุนี้การศึกษาเพื่อหาอายุการเก็บเกี่ยวผลหม่อนจึงเป็นสิ่งที่ควรทำ (บุญแถม, 2532) สำหรับหม่อนรับประทานผล การศึกษาดัชนีในการเก็บเกี่ยวโดยการนับวันตั้งแต่ดอกเริ่มบานจนถึงวันเมื่อผลแก่จะทำให้สามารถคาดคะเนเวลาเก็บเกี่ยวล่วงหน้าได้ ซึ่งทำให้

เกษตรกรสามารถกำหนดแผนการผลิต จัดหาและจ้างแรงงานในการเก็บเกี่ยว ตลอดจนการหาตลาดล่วงหน้า และได้ผลหม่อนที่มีคุณภาพเหมาะแก่การผลิตผลิตภัณฑ์ที่ต้องการ ดังนั้นในการวิจัยนี้จึงได้ศึกษาคุณภาพในด้านต่าง ๆ ของผลหม่อน เพื่อให้ได้ดัชนีการเก็บเกี่ยวของผลหม่อนที่เหมาะสม ทั้งผลหม่อนที่ติดผลในและนอกฤดู ซึ่งน่าจะเกิดประโยชน์ในการพัฒนาหม่อนรับประทานผล และเพื่อเป็นข้อมูลในการผลิตเพื่อการค้าต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. ศึกษาการเปลี่ยนแปลงคุณภาพของผลหม่อนในระหว่างการแก่และสุกของผลหม่อนพันธุ์เชียงใหม่
2. เปรียบเทียบระยะเวลาในการเก็บเกี่ยวและคุณภาพของผลหม่อน ระหว่างผลหม่อนที่ออกในฤดู และนอกฤดู
3. ศึกษาดัชนีการเก็บเกี่ยวผลหม่อนพันธุ์เชียงใหม่ที่เหมาะสมสำหรับใช้รับประทานผลสด

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ทราบดัชนีการเก็บเกี่ยวผลหม่อนพันธุ์เชียงใหม่ที่เหมาะสมทั้งในและนอกฤดู
2. เป็นข้อมูลพื้นฐานในการที่จะพัฒนาหม่อนรับประทานผล เพื่อการผลิตทางการค้าและการแปรรูปในระดับอุตสาหกรรมต่อไป

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

งานวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาคุณภาพทางเคมี และทางกายภาพในระหว่างการสุกของผลหม่อนพันธุ์เชียงใหม่ในฤดูการเก็บเกี่ยว (กุมภาพันธ์ - เมษายน) และนอกฤดูการเก็บเกี่ยว (ตุลาคม - ธันวาคม) โดยได้ดำเนินการวิจัยและรวบรวมข้อมูลที่สถานีทดลองหม่อนใหม่เชียงใหม่ อำเภอบางดง จังหวัดเชียงใหม่ และภาควิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร คณะอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่